

פה:

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

תורה אור

מסורת הש"ס

אמרו חכמים. מי האיש החכם: **אמרו הנביאים.** אשר דבר פי ה' אליו: **שלא נרכו כסופים.** כשהיו עוסקין בתורה לא היו מצרכין לפניה. קרא ימירל דאשר נמתי לפניהם קא דרש ברכת אשר (ו) (נמן לנו מורת אמנת) שהיה לפניו של דברי תורה ויבין דלא מצרכין גלגלא דעמיהו שאינה מתנה חשובה להם: **סודע.** מודיע לכל ומתפאר בכתרה: **בן עם הארץ.** היינו בקרב כסילים משפחת כסילים: **איספירא בלגניא.** קלע אחד בלגניא: **קיש קיש קריא.** מהקשקש ומשמיע קול ואם היה מלא קלעים לא היה משמיע קול: **מליין פערסא דרבנן.** שלא יכשלו כהנים לעבוד עליהן ולהאחיל שלא תשרע תקלה על ידי לדיקים: **אינלמא מיניה.** לא יכול למלא מקומה: **ריבנא.** לאחרי. לשון (מ"ק דף ו'): **המרבין שדיה משקיה: רבי חנינא.** בר' חמא: **שדינא פיננא.** זרוע אני זרעתי פשתן: **שדינא.** משלך: **וגדינא נישני.** וקולע אני ממנו רשות ומכמויות: **ווידינא עבי.** ואני עד לבנים: **ואריבנא מנינא.** ומתקן אני מעורמיהן קלפים: **וסלקנא למסא.** למקום שאין מלמדי מיוקום: **לחמשה ינוק.** לכל אחד ספרו: **ומסינא.** על פה שיהא סדרי משנה לשימא ינוק: **אקרו אהדי.** לימדו זה את זה מקראות: **ואסנו אהדי.** לימדו זה את זה סדרי: **לא סהא כואם בישראל.** לא תאמר זאת בישראל: **אמש נראש לי.** בחילוס: **סקוע.** יושב בישיבה של מעלה: **ור' יוחנן אלל ר' חייה לא.** אמרתי אני וכי אין ר' יוחנן ראוי לישב אלל ר' חייה: **וכעורין.** תרגום דלפדין: **דמלפרא** הוו פסדין עיניו. בבקר ראיתי את עיני יפות ולעבר ראיתי דמות כאילו נשרפו כבוד: **אמרי לוי.** אמרתי לו: **דאמרי.** אמרתי לאליהו: **גוסרשא.** קתדרה: **בוטיטי.** נילוטא אישטנטיילי' ש בלע"ז: **מסני דמר קמטינא.** תוספתא של אדוני שסידרה לשה סדרים אני שונה ממד. דר' חייה סדרה לתוספתא כדאמרי' בעלמא רבי לא שגאה ר' חייה מנא ליה ואמרי' כל מתניתא דלא מימניא כי ר' חייה ור' אושעיא לא מותבו מינה בני מדרשא: **סקפי ברחמי.** מרבין להפליא: **ומייסי למשיב בלא ופניו.** לכך אין יתן לי רשות להעמיד יחד: **יש דוגמין.** שמהא פולתן נשמעת: **פולסי.** חבטת מלקות: **שמאל ירמינא.** הוא שמאל בר אבא חזירו של רב ועל שהיה בקי בסוד העיבור כדאמרי' במס' ר"ה (דף כ'): **אמר שמאל יכילנא לתקוין כולה גלותא קרי ליה ירמינא:** **אימילי לך סמא.** בחון הפין: **אשטר לך משטר.** אמשח לך ע"ג הפין. משטר מטפס' מולו"ד בלע"ז כדאמרי' גבי כותח הכבלי (חומק האלוני) בפסחים (דף מד). משטר קשטר מטבול פמו: **גוספא.** קנה חלול: **סופי בי סדיא.** חתם מראשומי ונזקע כח חחק הסס והולך דרך עלם גולגלתו ומחו עד עיניו: **הוה מלטר רבי למימניו.** טרח וממסק לסומכו לפי שחכס בקי היה כל כך: **ולא הוה מספייטא מילנא.** שהיתה אשנה טערתא או לא היו החכמים נאספים: ה"ג

אסתירא בלגניא קיש קיש קיש קריא. מפני ריב"א לפי שאין דרך זו להניח בלגני הוא מקשקש ואם היה מניחו בלגניו כדרכו להיות שם לא היה מקשקש: **כי טמא (איסיר) פחיה הסתים רגש עלמא.** אע"ג דליכא נמי מחיה הממס מקמי משיב הרוח אומר ר"ת משום דמחית הממס לא היה אלל ע"י על ועי"ל דמשיב הרוח ומוריד הגשם נשכ ויקא ואלא מיטרא משום שזכו עיקר מפלת הרוח והגשם שבכחה זו אלל מחית הממס עיקרה היא בחתימתה: **ואיתסי**

הגהות הב"ב

(א) נב"ב כר שורמין חיי לי הו"א: (ב) שם שוכר ליה גובתא פל"ג ואת ב' מתקן: (ג) ש"י דיה שלא עידין (עידוין) בכו ונתן לנו את תורתא שהיה לפניו.

לעני רש"י

אישטנטיילי' [אישטנטיילי']. ריבנא. מולו"ד [מולו"ד]. להרטיב. להרשות.

1 יראמר ה' על עיניכם את חורתי אשר נתתי לפניכם ולא יסעו בקרלי ולא הלכו בה: ירמיהו טו יב
2 כלב נבון תהיה חכמה ובכ"ב כסילים תודע: מסלי יד לג
3 קטן וגדול קיש וראו יקבו קיש סאדי' אית ב יט

מוסף רש"י

רשינא. ורענא (כתובות פג.) וגדילנא נישבי. מקלע לוי ממנו. ורענא לו (ריב כב.) אין פוסק נבון לויס (שם). ואריבנא מנינא. ומתקן את קלפיה. אריבנא לטון קיין. מלמד כמסע סוכה (מד.) ארץ או לא ארץ. לומר מתקן או לא מתקן. וכן מולא (ד) נמי כתיב ויהיה מלא לא ארץ לנא למלא (כתובות פג.). לא תהא כדאח בישראל. כלומר שלא אומר כדכר זה נעילס (שם). בר נפחא. ר' יוחנן דמיקר בר נפחא כדנא ש"ס. נראה למור דאחי של ר' יוחנן הוה נפחא ולהי מקיר בר נפחא. ויהי דמפרי בר נפחא על שם יופי (מהדרין פג.). אשטר לך משטר. חמטתא על הפין (הדרין פג.).

אמרו חכמים ולא פירשוהו אמרו נביאים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר ויאמר ה' על עוזבם את תורתי אשר נתתי לפניכם אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה אמר רב חמא מאי דכתיב יבלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע יבלב נבון תנוח חכמה זה ת"ח בן ת"ח ובקרב כסילים תודע זה ת"ח בן ע"ה אמר עולא היינו דאמרי אינשי אסתירא בלגניא קיש קיש קריא אמר ליה ר' ירמיה לר' זירא מאי דכתיב יקמן וגדול שם הוא ועבר הפשי מאדניו אטו לא ידעינן דקמן וגדול שם הוא אלא כל המקטין עצמו על דברי תורה בעוה"ז נעשה גדול לעוה"ב וכל המשים עצמו כעבד על גדול לעוה"ב ריש לקיש הוה מצוין מערתא דרבנן כי מוא למערתיה דר' חייה אינלמא מיניה הלש דעתיה אמר רבש"ע לא פלפלתיה תורה כמותו לו תורה כמותו פלפלת תורה כמותו לא ריבצת (כי הוה מינצו ר' חנינא ור' חייה אמר ליה ר' חנינא לר' חייה בהדי דידו קא מינצית ח"ו אי משתכחא תורה מישראל מהדרנא לה מפילפולי אמר ליה ר' חייה לר' חנינא בהדי דידו קא מינצית דעברי לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבידנא אזילנא ושדינא כיתנא וגדילנא נישבי וצדינא טבי ומאכילנא כשרייהו ליתמי ואריבנא מגילתא וכתבנא חמשה חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוק בחמשה חומשי ומתנינא שיתא ינוק שיתא סדרי ואמנא להו עד דהדרנא ואתינא אקרו אהדי ואתנו אהדי ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל היינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חייה אמר ליה ר' ישמעאל בר' יוסי אפי' מנר אמר רבי כמה גדולים מעשי אמר ליה ח"ו לא תהא כזאת בישראל אמר ר' זירא אמש נראה לי ר' יוסי בר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה תקוע אמר לי אצל ר' יוחנן ור' יוחנן אצל מי אמרתי לו ר' יואי אצל מי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל מי אצל ר' חייה אמרתי לו ר' יוחנן אצל ר' חייה לא אמר לי באתר דזקוקין דנורא ובעורין דאשא מאן מעייל בר נפחא לתמן אמר רב חביבא אשתעי לי רב חביבא בר שורמין חוי (ט) ליה ההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה דלצפרא הוה שפירן עיניה ולאורתא דמין כדמיקלין בנורא אמרי ליה האי ואמר לי דאמרי ליה לאליהו אחוי לי רבנן כי סלקי למתיבתא דרקיע אמר לי ככולהו מצית לאסתכולי בהו לבר מגוהרקא דר' חייה דלא אסתכל ביה מאי סימנייהו ככולהו אזלי מאלכי כי סלקי ונחתי לבר מגוהרקא דר' חייה דמנפשיה סליק ונחית לא מצאי לאוקמא אנפשא אסתכולי בה אתו תרי בוטיטי דנורא ומחיוהו לההוא גברא וסימניהו לעיניה למחר אזלי אשחמתי אמערתיה אמינא מתנייתא דמר מתנינא ואתסאי אליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי יומא חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא א"ל מאי טעמא נגה ליה למר אמר ליה אדאוקימנא לאברהם ומשינא ידיה ומצלי ומגנינא ליה וכן ליצחק וכן ליעקב ולוקימנא בהדי הדדי סברי תקפי ברחמי ומייתי ליה למשיח בלא זמניה א"ל ויש דוגמתן בעולם הוה אמר ליה איכא ר' חייה ובניו גור רבי תעניתא אחתינהו לר' חייה ובניו אמר משיב ה"ה הרוח ונשבה זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא אמרי ברקיעא מאן גלי רזיא בעלמא אמרי אליהו אחיהו ואליהו מחיוהו שתין פולסי דנורא אתא אידמי להו כדובא דנורא על בניניהו ומרדיניה שמואל ירחינאה אסייה דרבי הוה חלש רבי בעיניה א"ל אימלי לך סמא א"ל לא יכילנא אשטר לך משטר [א"ל] לא יכילנא הוה מותיב ליה (ט) בגובתא דסמני תותי בי סדיה ואיתסי הוה קא מצטער רבי למסמכיה ולא הוה מסתייעא מילתא א"ל לא לצטער מר לדידי חוי לי סיפרא דאדם הראשון וכתוב ביה שמואל ירחינאה חכים

אמרו חכמים. מי האיש החכם: אמרו הנביאים. אשר דבר פי ה' אליו: שלא נרכו כסופים. כשהיו עוסקין בתורה לא היו מצרכין לפניה. קרא ימירל דאשר נמתי לפניהם קא דרש ברכת אשר (ו) (נמן לנו מורת אמנת) שהיה לפניו של דברי תורה ויבין דלא מצרכין גלגלא דעמיהו שאינה מתנה חשובה להם: סודע. מודיע לכל ומתפאר בכתרה: בן עם הארץ. היינו בקרב כסילים משפחת כסילים: איספירא בלגניא. קלע אחד בלגניא: קיש קיש קריא. מהקשקש ומשמיע קול ואם היה מלא קלעים לא היה משמיע קול: מליין פערסא דרבנן. שלא יכשלו כהנים לעבוד עליהן ולהאחיל שלא תשרע תקלה על ידי לדיקים: אינלמא מיניה. לא יכול למלא מקומה: ריבנא. לאחרי. לשון (מ"ק דף ו'): המרבין שדיה משקיה: רבי חנינא. בר' חמא: שדינא פיננא. זרוע אני זרעתי פשתן: שדינא. משלך: וגדינא נישני. וקולע אני ממנו רשות ומכמויות: ווידינא עבי. ואני עד לבנים: ואריבנא מנינא. ומתקן אני מעורמיהן קלפים: וסלקנא למסא. למקום שאין מלמדי מיוקום: לחמשה ינוק. לכל אחד ספרו: ומסינא. על פה שיהא סדרי משנה לשימא ינוק: אקרו אהדי. לימדו זה את זה מקראות: ואסנו אהדי. לימדו זה את זה סדרי: לא סהא כואם בישראל. לא תאמר זאת בישראל: אמש נראש לי. בחילוס: סקוע. יושב בישיבה של מעלה: ור' יוחנן אלל ר' חייה לא. אמרתי אני וכי אין ר' יוחנן ראוי לישב אלל ר' חייה: וכעורין. תרגום דלפדין: דמלפרא הוו פסדין עיניו. בבקר ראיתי את עיני יפות ולעבר ראיתי דמות כאילו נשרפו כבוד: אמרי לוי. אמרתי לו: דאמרי. אמרתי לאליהו: גוסרשא. קתדרה: בוטיטי. נילוטא אישטנטיילי' ש בלע"ז: מסני דמר קמטינא. תוספתא של אדוני שסידרה לשה סדרים אני שונה ממד. דר' חייה סדרה לתוספתא כדאמרי' בעלמא רבי לא שגאה ר' חייה מנא ליה ואמרי' כל מתניתא דלא מימניא כי ר' חייה ור' אושעיא לא מותבו מינה בני מדרשא: סקפי ברחמי. מרבין להפליא: ומייסי למשיב בלא ופניו. לכך אין יתן לי רשות להעמיד יחד: יש דוגמין. שמהא פולתן נשמעת: פולסי. חבטת מלקות: שמאל ירמינא. הוא שמאל בר אבא חזירו של רב ועל שהיה בקי בסוד העיבור כדאמרי' במס' ר"ה (דף כ'): אמר שמאל יכילנא לתקוין כולה גלותא קרי ליה ירמינא: אימילי לך סמא. בחון הפין: אשטר לך משטר. אמשח לך ע"ג הפין. משטר מטפס' מולו"ד בלע"ז כדאמרי' גבי כותח הכבלי (חומק האלוני) בפסחים (דף מד). משטר קשטר מטבול פמו: גוספא. קנה חלול: סופי בי סדיא. חתם מראשומי ונזקע כח חחק הסס והולך דרך עלם גולגלתו ומחו עד עיניו: הוה מלטר רבי למימניו. טרח וממסק לסומכו לפי שחכס בקי היה כל כך: ולא הוה מספייטא מילנא. שהיתה אשנה טערתא או לא היו החכמים נאספים: ה"ג